Folkebladet.

No. 1799. Minneapolis, Minnesota, onsdag den 16de december, 1914. 34te aarg.

Minnesota Historical Society

MINNESOTA HISTORICAL SOCIETY

Britisk seier tilsjøs.

Straks efter tyskernes store seier i Polen blev tyskernes stillehavsflaate paa det nærmeste ødelagt ved Falklandsøerne øst for Sydamerikas sydspids. Fem tyske krydsere kom mellem en engelsk og en japanesik flaate hvis skyts var langt grovere og mere vidtrækkende end tyskernes.

Panserkrydsere „Scharnhorst" og „Gneisenau", panserkrydseren „Leipzig", og krydseren „Nurnberg" blev efter nogen timers kamp sendt tilbunds. Tyskerne skjød indtil vandet naadde kanonerne. De fleste tyskere gik tilbunds ved skibene — 3,000 av dem. Briterne led et merkværdig litet tap. Bare syv mand blev dræpt og fire saaret, ifølge rapporten. Dette opfattes som at tyskerne var utenfor sin skudvidde, og at maaske ikke mere end et skud naadde de britiske skibe.

De allierede synes i ukens løp at ha trængt tyskerne tilbake en smule ved den belgiske grænse. Men saa haardnakket forsvarer tyskerne sig at slaglinjens bevægelse frem og tilbake utgjør bare faa og saa mange hundrede yards. Længere syd er løpegravene saa nær sammen at der banes tunneler mellem dem, og paa denne maate er der i begge parters løpegrave foraarsaget betydelig skade ved hjælp av eksplosioner. Der føres altsaa en underjordisk krig paa visse punkter. Dette falder de kjæmpende mindre ubehagelig end at kjæmpe ovenpaa jorden i dyp sne og fuld vinterkulde.

I Elsass siges franskmændene at ha tat flere smaabyer.

Tyskerne er atter bare 15 mil fra Warschau, Polens hoveditad, men de skal nu være stanset av russerne. I det før omtalte vældige slag ved Lodz tapte russerne 150,000 mand, hvorav 60,000 var fanger. Endog englænderne indrømmer at dette var en stor bedrift fra tyskernes side.

England har ved den persiske bugt vundet føre som betyder kontrol over landet helt op til Eufrats og Tigris' sammenløp.

General Christian Beyer, som resignerte fra den britiske arme i Sydafrika og sluttet sig til rebellerne, blev skudt idet han red over en flok Boernes opstand er vistnok aldeles kuet.

Serberne har vundet saa betydelige seire over østerrikerne at der maaske er sandhet i det utsagn at Rusland har sendt forsterkninger til serberne.

Et telegram fra Edinburgh melder, at to tyske undervandsangrep blev gjort paa Firth of Forth, men at de blev slaat tilbake. To av fiendens underbandsbaate blev ødelagt, siges det.

Det svenske skib „Norra Sverige" støtte paa en mine utenfor den finske kyst og gik under. Hele besætningen, 20 mand, omkom. Skibet var 759 ton og hørte hjemme i Haparanda. To svenske dampere „Lima" og „Everilda" forulykket paa samme maate nær samme sted og regjeringen vil derfor antagelig stænge denne rute paagrund av drivende miner.

En tysk priseret i Svinemünde har erklæret som priser to danske og 24 norske dampere, der alle blev opbragt paa Østersjøen, de fleste med trælast. Aviserne i Danmark, Norge og Sverige uttaler sig med indignation om opbringelserne. De norske skibsrhederes landsstyre møtte i Bergen og vedtok en opfordring til utenlandsdepartementet om straks at forlange en forandring i priserettens dom. Dommen betegnes i skibsrhedernes henvendelse som en aapenbar krænkelse av justits. Det tilføies, at det er „forfærdelig, dersom erklæringer fra norske konsulater og det norske utenrigsdepartement ikke blir trodd av tyske domstole."

Pajanoff, en russisk konsulent, er ankommen til Kjøbenhavn for at underhandle med danske og tyske jernbaner om befordring av 200,000 civile russere, der er interneret i Tyskland. Det siges, at tyskerne ikke bryr sig om at vedbli at bespise dem. Pajanoff sa, at alle russere, der har ansættelse i Tyskland, har maattet betale en krigsskat av 12 cents pr. dag til den tyske regjering.

Bergen den 24de november. Ved tolvtiden i middags observeret folk i Solsvik paa nordsiden av Sartorøen, omtrent 1½ times reise fra Bergen, at en tysk undervandsbaat kom ind gjennem fjorden, som danner adkomsten til stedet. Baaten gjorde et forfærdelig spektakel og folkene derute blev meget opskræmt.

Da skibet var kommet ind, fik det et par bønder ombord og bad om at bli lodset til Bergen. Da undervandsbaaten var kommet et stykke indover Hjelteljorden, tok tyskerne frem sine karter og sa, at nu kunde de greie sig videre uten hjælp. De to bønder blev derfor sendt fraborde.

Imidlertid var marineautoriteterne varslet av telefonstationen paa Solsvik om, at undervandsbaaten var paa vei indover. Fra Bergen blev der sendt to torpedobaate utover, og disse traf baaten omtrent halvveis. Paa spørsmaal om, hvad tyskerne vilde i Bergen, forklarte undervandsbaatens chef, at man ønsket at reparere skaden under et kortvarig ophold i Bergen.

Chefen fik imidlertid beskjed om, at baaten enten maatte desarmere i Bergen eller med en eneste gang begi sig utenfor territorialgrænsen. Den valgte det sidste, og de to norske torpedobaate ledsaget den tilhavs.

Undervandsbaaten var „U. 17".

Paven i Rom bad de krigførende at holde fred juledag. Men Rusland vilde ikke gaa med paa dette, og paven siges at ha git sig tapt.

„Die Kölnische Zeitung" erklærer i en høitidelig redaktionsartikel at De forenede stater ikke er antagelig fredsmægler da de er for venlig stemte imot England.

Sir Felix Shuster er præsident for Londons bankierer og Englands ledende pengeman. Men der er tysk blod i hans aarer, og nu foregaar der en almindelig reisning imot ham.

Den franske regjering har nu gjenoptat sin virksomhet i Paris efter at ha opholdt sig i Bordeaux siden den 3dje september.

England har officielt takket Japan fordi den japanesiske flaate hjalp til at ødelægge den tyske flaate ved Syd Amerikas kyst.

Tyskerne paastaar at amerikanerne har sendt en masse dum-dum-kugler til Canada for videre forsendelse til de europæiske slagmarker, og vor regjering har tat skridt til at undersøke saken.

Sidste nyt op til tirsdag morgen: Serberne har gjenerobret Belgrad; Skandinaviens konger og deres utenriksministre skal møte i malmø for at se hvad der kan gjøres for at beskytte de neutrales handelsinteresser; de allirede beretter om seire mot tyrkerne i Dardanellerne.

I California fik prohibitionisternes kandidat for kontrollør 84,076 stemmer.

Rockefellers stiftelse paa $100,000,000 er i det forløpne aar forøket med $3,000,000, skjønt der blev git bort $6,500,000.

Kamp mot de nye forbudslove er begyndt i Arizona og Washington. I førstnævnte stat ledes motstanden av en katolsk biskop i sidstnævnte av en brændevinshandler.

Nye Abonnenter

kan faa Folkebladet fra nu og til 1ste Januar 1916 for . . . $1.00

Nyt fra Washington.

Ledende demokrater er inde for aftensessioner for at undgaa sammenkaldelse av kongressen til ekstramøte.

Flaatens luftskibavdeling forlanger ikke mindre end 200 luftskibe, som tilsammen vilde koste $2,200,000.

Engelske krigsskibe og kuldampere er saa nærgaaende ved Panama at guvernør Goethals har bedt regjeringen i Washington om at sende ham torpedobaat-ødelæggere for at opretholde neutralitetsreglerne.

Ved regjeringens vaapenfabrik i Washington kan 14 toms kanoner fabriceres for $96,000 stykket, mens prisen paa markedet er $104,000. Der kan ogsaa lades krudt til 38 cents pundet imot 53 cents paa markedet.

Vor regjering er sterkt inde for at slutte en foreslaaet traktat med Nicaragua, særlig fordi den ved en erstatning av $3,000,000 gir os ret til at bygge en ny kanal over Mellemamerika. Traktaten møter motstand i senatet, men den blir dog ventelig vedtat.

For første gang vil regjeringen bygge et krigsskib paa egen regning. Det er ved Mare Island det skal bygges, og det blir en torpedobaatødelægger til et kostende av $626,000. Private firmaer skal bygge 5 andre skibe av samme klasse.

Generalpostmester Burleson forlanger bevilgninger til et beløp av $325,000,000 for postvæsenet. Han foreslaar at der foretages videre utredninger med hensyn til at la regjeringen overta telegraf- og telefonvæsenet. Postvæsenet bærer saavidt sine utgifter.

21 av vore største krigsskibe skal samles ved Guantanamo den 15de januar for at være rede til at ledsage præsidenten og regjeringens øvrige medlemmer gjennem Panamakanalen paa vei til utstillingen i San Francisco. Blandt de 21 skibe er der 9 superdreadnoughts av sterkeste type.

Det tok præsidenten 40 minuter at læse aarsbudskapet til kongressen. Paa forretningslivets omraade er denne kongres omtrent færdig med sit arbeide. Men der bør kjøpes skibe som kan føre vore varer til utlandet. Filipinerne bør faa mere selvstyre. Ingen bør være nervøs paagrund av vort forsvarsvæsen. Der er ingen fare. Men vi vil ikke gjøre landet til en militærleir. Krauglet med Merico nævnte han ikke.

Speaker Champ Clark var nok ute for en ren skandale i Detroit. Han skulde tale for en forsamling paa tusen mennesker. Men han var saa fuld at der ikke blev sammenhæng i hvad han sa. Lysene blev slukket, men endda fortsatte han med sit vrøvl. Tilslut maatte hans venner lede ham bort fra platformen. Bladene i Detroit fortalte straks sandheten, men dagbladene paa andre steder nævnte ikke at manden var fuld. Nokaa pent stel. Bare præsidenten og vicepræsidenten staar over Clark blandt republikens embedsmænd.

Dr. Vincent, universitetets præsident, sa nylig i en tale til studenterne: „Minnesotastudenter har undgaat at betale jernbanetakster, har pyndret spisestuers borde, har tat eiendom fra sporveilinjer og sluepillere, har gjort skade paa sporveikompaniers eiendom og har gjort stor larm i kafeer og spisestuer." Dette gavner ikke skolen, mente præsidenten, og han formanet studenterne til at opføre sig sømmeligere i fremtiden. Universitetet forlanger $3,275,000 denne gang, og man kan jo tænke sig at legislaturen ikke blir venlig stemt mot skolen naar studenterne systematisk gjør skam paa sig selv og skolen.

Indenlandske nyheter.

Philadelphia har 25 uavhængige kvindelige skomakere.

Flere tommer sne dækker nu landet tre-fire hundrede mil sydvest herfra.

Efter 111 dages uvirksomhet er fredsbørserne i New York og Chicago igjen aapnet. Priserne paa obligationer er høiere end nys før krigen.

Dr. Vaughn ved Michigans universitet har beregnet at den gjennemsnittlige levetid her i landet er 15 aar længere nu end for 35 aar siden.

Nu er endog De forenede staters høiesteret blit nødt til at ta sig av Harry K. Thaw, den gale morder med de mange millioner.

Guvernør Ammons tør ikke paata sig ansvaret for at holde orden i mitchedistrikterne i Colorado. Derfor maa præsident Wilson fremdeles la nationale tropper forbli i Colorado.

Den amerikanske fredsforening har bestemt sig paa at sammenkalde en fredskongres for hele verden. Altsaa vil de krigførende magter ogsaa bli indbudt som om intet var hændt.

Ved Cripple Creek, Colorado, blev der forleden læsset 30,000 pund guldmalm paa en jernbanevogn for at føres til Denver. Den kostbareste vognladning malm i landets historie, da den var værd tilnærmelsesvis $1,000,000.

Kvindernes kongres i Illinois stemte ned et forslag om at kræve fundhetsattest av dem som vil gifte sig. „Velbaarenhets"-partiets nederlag skyldtes for en stor del en tale som den gamle, ærværdige mrs. Lydia Ward holdt. Hun sa: „La gutterne og jenterne elske hverandre og gifte sig som de gjorde da jeg var pike."

Oberst Thomas Tharalson vil bli den næste generaladjutant for Nord Dakotas nationalgarde efter J. A. Berg av Grand Forks. Mr. Tharalson er assisterende statskasserer. Han var kandidat for statskasserer saar, men blev slaaet av John Steen ved primærvalget. Han har været medlem av garden i 27 aar og begyndte som menig i kompani C, Grafton.

Landsstyret for Amerikas kirker vedtok paa et møte i Richmond, Va., et fredsbudskap til Japan „for at sveise venskapet mellem det japanske og det amerikanske folk," og begyndte en bevægelse for en forandret undervisning i historie i skolerne for at mindske krigens glorie. Dr. Sidney L. Gulick av Japan og dr. Shailer Mathews av Chicago blev valgt til at overbringe „budskapet fra 17,000 kristne" til „vore elskede brødre" i Japan.

De forenede stater med over 22,000,000 familjer har livsforsikring til et beløp av $20,763,000,000 eller $932 pr. familje. Dette beløp er dog utilstrækkelig, ifølge statistik offentliggjort paa et møte i New York av 225 bestyrelsesmedlemmer for livsforsikringsselskaper i De forenede stater og Kanada paa livsforsikringspræsidenternes ottende aarsmøte. Man planla en kampagne for at opdra hustruer, mødre og barn til den tanke, at familjen burde være beskyttet med en livsforsikring av rette slags og for tilstrækkelig beløv.

Joseph Smith, præsident for den reorganiserte kirke av de sidste dages hellige, døde i sit hjem i Independence, Mo. Tilstede ved dødsleiet var sønnen Frederick M. Smith, der skal efterfølge ham som præsident for kirkesamfundet, samt andre medlemmer av familjen. Joseph Smith var søn av mormonkirkens stifter Joseph Smith, men mens de fleste av samfundet udvandret til Utah, forblev han hos sin mors, mrs. Emma Hale Smiths familje. Han var imot polygami og blev i 1860 præsident for den reorganiserte kirke, der ikke var knyttet til mormonsamfundet i Utah.

Minnesota.

Der tales om at præsident Wilson kommer til at besøke Minnesota næste aar.

I mandags og tirsdags stork der en frist kuldebølge over Nordvesten. I Duluth gik temperaturen ned til 17 under 0, og i stordelen av staten var den rundt 10 under 0.

Universitetets alumniforening er misfornøid med at nogle faa studenter driver sport som professjon, mens de andre bare gaper paa dem. Nu vil foreningen prøve at ordne det saa at alle studenter kan faa sund legemsøvelse.

$12,000 er fikset for en ny bank i New London. Den skal kaldes Farmers' State Bank. Midlertidig skal forretningen drives i Erick Olsons bygning, men til vaaren skal der opføres ny bygning. Lokale pengemænd kommer til at kontrollere banken.

Ritten jerngruber som staten eier utførte i den forløpne sæsong 2,874,940 ton malm, og av dette hadde staten en indtægt av næsten $800,000. Næste aar vil malm bli tat ut av ni nye gruber. De som driver dem betaler staten 25 cents tonnet for den utvundne malm. Hvis de ikke tar ut malm i aarets løp maa de betale en ubetydelig sum til staten for at beholde retten til at holde gruberne saa ingen anden kan drive dem. I Mesaba, Vermillion og Cuyuna er der ialt 1,397,910,000 ton jernmalm, og staten eier omkring en tiendedel av det hele.

I Anoka county har syv skolekredse slaat sig sammen og bygget en fælles skole for $45,000 ved St. Francis. Med skolen gaar 10 acres land for underbisning i jordbruk. I bygningen er der 10 klasseværelser, et gymnasium 30X60 fot, styrtebad for baade gutter og piker, elektrisk belysning, regulerbare sæter og et bibliotek med 1,200 bøker til at begynde med. Der er 9 lærere, og A. L. Winterquist er bestyrer. Skoleplanen indbefatter fuldstændig fireaarig høiskolekursus. Matlavning og jordbruk indtar fremragende plads. Ni store, opvarmede vogne fører børnene til og fra skolen. Hver vogn rummer 20 barn. Jo, der blir moro uten at reise til byen!

Henry Larson med endel regjeringsagenter er ankommet for at gjennemføre forbudet mod salg av rusdrik paa indianerterritoriet og det gaar haardt utover saloonerne. De syv salooner i Kelliher fik ordre til at stænge seneste 15de december, og saloonerne i Wilton, Turtle River og Tenstrike maa ogsaa stænge. Agenterne anttydde, at Hibbings 51 salooner er dødsdømte. I Bemidji har regjeringen møtt opposition, idet der er utstedt retsordre mot Larson, forbydende ham at hindre avstibning fra Bemidji bryggeri. Bryggeriet har 8 vognladninger øl under gjæring i bryggekarrene, og efter anmodning av marshall A. Spooner utstedte dommer C. M. Stanton en ordre, der avholdt regjeringen fra at utføre en ordre om at tvinge bryggeriet til at indstille sin virksomhet paa denne tid.

Skattelisterne i Washington viser at der er 7,538 personer i staten med saa stor indtægt, at de maa betale skat av dem. Gifte folk er fritat for indtægtsskat, naar deres indtægt ikke overstiger $4,000 aaret, og ugifte, naar den ikke overstiger $3,000. Der er ifølge rapporten 1,975 personer med en indtægt av $2,500—$3,333 over den fritagne sum, 2,498 med en indtægt av $3,333 til $5,000 over den fritagne sum, og derefter minker antallet i indtægtsklasserne, efterhvert som summen stiger. I Minneapolis er der to mænd som hver har en indtægt av $1,640 for hver arbeidsdag i aaret. Deres navne er ikke offentliggjort.

Utenlands nyt.

Den hollandske regjerings forslag om optagelsen av et laan paa $100,000,000 blev vedtat av generalstatenes andetkammer.

Victoriano Huerta, Mexicos forhenværende præsident, opholder sig nu i Barcelona, Spanien, hvor hans otte børn gaar paa skolen.

Mellem 50 og 60 amerikanere ved den merikanske grænse er blit rammet av kugler fra slagene i Mexico, og nu er vore tropper rede til at besvare trakteringen hvis merikanerne ikke er forsigtigere.

Keiser Wilhelm har paagraund av sine strabadser i felten faat et tilbakefald av sin gamle halssyke. Hvedeprisen sank en cent paa bushelen i Minneapolis paagrund av dette ildebefindende, da det blev ventet at keiserens sygdom vilde forkorte krigen. Han kommer sig litt om litt, saa han om nogle dage haaber at kunne vende tilbake til slagmarken.

Sir Henry Howard er utnævnt til britisk minister ved vatikanet. Sir Henry Howard, der er Storbritanniens første permanente diplomatiske repræsentant ved vatikanet, er velkjendt i Amerika. Han blev gift 1867 med en amerikanerinde, Cecilia Riggs, datter av avdøde George W. Riggs i Washington. Hun døde 1907. Sir Henry var attache ved den britiske legation i Washington, da han møtte miss Riggs. Han er 71 aar gammel.

Om kvindernes stilling i England sa miss Christabel Pankhurst i en tale som hun holdt i Minneapolis: „Kvinderne i England har nu kjæmpet for stemmeret i 60 aar, uten at vi er naadd et skridt længere, og i intet land er det saa nødvendig, at kvinderne kommer med i styret som i England. Det faar man bedst øinene op for ved et besøk i Whitechapel. Jeg kan ikke tænke mig noget skrækkeligere end kvinderne i Whitechapel. Fattigdommen er saa grænseløs. En hel del kvinder maa forsørge baade mand og barn, og da alt kvindearbeide i England er saa daarlig betalt, kan de ofte ikke faa det hele til at hænge sammen uten ved at gaa paa gaten og ernære sig ved utugt. En hel del kvinder i England griper til den utvei. De er nødt til det. Og den hvite slavehandel florerer. Under regjeringens beskyttelse! Vi har regnet ut, at kvindernes gjennemsnitsløn i England er 7 shilling pr. uke. Paa mange steder spiser de middag og aften i fabriken, men alting er dyrt i England; man kan ikke faa et værelse under 6 shillings, saa er der altsaa 1 shilling igjen til mat lørdag aften og søndag samt til klær. Det blir da en nødvendighet at ty til biindtægter....Kvinder med barn kan jo faa anbragt disse sidste i arbeidshuset, men saa maa mor og barn skilles, og for at faa beholde sine barn stræver heller en mor til det yderste."

Californias universitet skal aapne et seksaarig kursus i „offentlig sundhet." Hittil er læger blit utdannet for at gjøre syke folk friske. Nu skal der altsaa gjøres et forsøk paa særlig utdannelse av studenter for at bevare friske folk fra at bli syke. Kurset skal bestaa av: 2 aar i fysik, kemi, zoologi og nyere sprog, og siden 4 aar med særskilt utdannelse, som blandt andet gaar ut paa at lære eleven til at skaffe byer godt drikkevand, at anvende kloakvand paa akeren, at ødelægge fluer, myg, lopper osv., at spise paa rette maate, at værme op og ventilere skoler, kirker og andre offentlige bygninger.

William Sulzer fik 126,270 stemmer for guvernør i New York Der blev 54,189 kastet av prohibitionister.

Tyskerne siges at ha indført forbud paa den østlige slagmark. Har de lært av russerne?